
Święty Wojciech, st. 1, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-14/19

Informator Archeologiczny : badania 34, 216-217

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ślęza, st. 13, gm. Kobierzyce,
woj. dolnośląskie

patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

ŚWIĘTY WOJCIECH,

st. 1, gm. Międzyrzecz,
woj. lubuskie, AZP 51-14/19

- ślady osadnictwa pradziejowego (okres wpływów rzymskich)
- osada, kościół i cmentarzysko przykościelne z okresu wczesnego średniowiecza oraz późnego średniowiecza i czasów nowożytnych

Badania prowadzone przez mgr. Tadeusza Łaskiewicza (autor sprawozdania, Muzeum w Międzyrzeczu). Uczestniczył w nich też mgr Andrzej Gwoździk. Finansowane przez Lubuskiego WKZ w Zielonej Górze oraz Komitet Badań Naukowych za pośrednictwem Komisji Archeologicznej Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Trzeci sezon badań.

Kontynuowano rozpoznanie istniejącego kościoła filialnego p.w. Świętego Wojciecha (parafia Pierwszych Męczenników Polski w Międzyrzeczu), reliktyw starszej zabudowy sakralnej (?) oraz cmentarzyska przykościelnego (sondaże X, XI, XIII i XIV), a także rozszerzono badania na pobliski teren pozakościelny (sondaż XII).

W sumie badania wykopaliskowe prowadzono w ramach 5 jednostek eksploracyjnych – sondaży o łącznej powierzchni 48,50 m² i miąższości nawarstwień od 0,50 m (w przypadku niepełnej eksploracji) do około 2 m. We wszystkich czterech sondażach „przykościelnych” wyróżniono łącznie 25 grobów w różnym stanie zachowania i zróżnicowanej chronologii: od okresu wczesnego średniowiecza, poprzez średniowiecze, do czasów nowożytnych (schyłek XIX w.). We wszystkich tych sondażach zarejestrowano obecność reliktyw architektury, tj. w sondażach X, XI i XIV. Są to dalsze fragmenty kamiennie-ceglanych łąw fundamentowych spajanych gliną, które wstępnie są uważane za pozostałości średniowiecznego (?) obiektu sakralnego (?). W sondażu XI stwierdzono ponadto ceglano-kamienny (na zaprawie wapiennej) narożnik nowożytnego obiektu, uchwyconego w poprzednim sezonie (sondaż VII) i wstępnie określonego jako pozostałość nieznanego krypty grobowej (?). W sondażu XIII odsłonięto natomiast zróżnicowane fundamentowanie obecnie istniejącego kościoła i wieży przykościelnej (zapewne z 1768 r.).

Sondaż XII jako jedyny został umiejscowiony poza terenem przykościelnym, na sąsiadującym niewielkim placu wiejskim. Miał na celu rozpoznanie stratygrafii i kontekstu osadniczego okolic kościoła i cmentarza przykościelnego, szczególnie w aspekcie ewentualnego osadnictwa wczesnośredniowiecznego i średniowiecznego. W sondażu tym zarejestrowano 7 obiektów w formie różnego rodzaju jam oraz wyjątkowo liczny materiał zabytkowy: nowożytny, średniowieczny (większość), wczesnośredniowieczny (w niniejszej ilości) oraz pradziejowy (nieliczny). Nad powyższym zespołem obiektów zalegała gruba warstwa kulturowa (?) lub rumowisko nierozpoznanego (ze względu na niewielki zakres badań) obiektu, zawierającego, oprócz ceramiki, także liczne kości (zwierzęce szczątki pokonsumpcyjne) oraz stosunkowo liczne fragmenty kafli piecowych: miskowych i płytowych o ornamentyce barokowej. Wydaje się, że znaczna część stwierdzonego zespołu obiektów pozostaje we wzajemnym związku funkcjonalnym i wraz z towarzyszącym ruchomym inwentarzem zabytkowym może być pozostałością zabudowy – wstępnie określonej jako relikty nieistniejącego probostwa – plebani, która musiała istnieć w pobliżu pierwotnie parafialnego (jak wynika ze znanych źródeł pisanych) kościoła w biskupstwie poznańskim.

Pozyskany w trakcie badań materiał zabytkowy liczy około 5000 źródeł. Wśród tzw. zabytków masowych jest to niemal 2000 fragmentów ceramiki (głównie z sondażu XII), ponad 400 grud polepy (również z sondażu XII), około 2000 kości ludzkich znalezionych luźno ze zniszczonych grobów (kości z wydzielonych grobów nie liczone), ponad 200 kości zwierzęcych oraz kilka próbek ości i łusek rybich (sondaż XII), około 200 ułamków kafli piecowych (głów-

nie z sondażu XII) oraz ponad 100 zabytków wydzielonych, znalezisk różnych i próbek.

Dokumentacja badań oraz materiały zabytkowe znajdują się w Muzeum w Międzyrzeczu.

Przewiduje się kontynuację badań.

Święty Wojciech, st. 7,
gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie,
AZP 51-14/22

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

Targowisko, st. 16,
gm. Kłaj, woj. małopolskie

patrz: neolit

Tokary, st. 5, gm. Korczew,
woj. mazowieckie, AZP 54-82

patrz: wczesna i starsza epoka brązu

Wapniarnia, st. 129,
gm. Trzcianka, woj. wielkopolskie

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

WARSZAWA-Bródno, st. 2,
woj. mazowieckie, AZP 55-
67/2

- osada przyrodowa wczesnośredniowieczna (XI w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone od 19 czerwca do 31 lipca oraz od 14 do 30 września przez mgr. Andrzeja Piotrowskiego (autor sprawozdania, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie). Finansowane przez firmy prywatne. Pierwszy sezon badań, po przerwie od 1966 r. Przebada-no powierzchnię około 8400 m²: 7700 m² (czerwiec/lipiec) oraz 700 m² (wrze-sień).

Podczas badań w czerwcu i lipcu pracami objęto obszar położony na zachód od skraju Lasku Bródnowskiego. Obejmował on niewielkie wzniesienie o bardzo łagodnych skłonach od strony północnej i zachodniej, gdzie występuje nieznaczne obniżenie terenu. We wrześniu prace badawcze skupiły się w partii stanowiska położonej na drodze gruntowej, biegnącej wzdłuż Parku Leśnego Bródno, pomiędzy ulicami Malborską i Kondratowicza. Stwierdzono występowanie obiektów w części położonej bliżej lasu, w strefie o szerokości około 30 m i długości 130 m.

Układ stratygraficzny na znacznej części terenu objętego pracami badawczymi był mało skomplikowany. Wierzchnią warstwę, o miąższości 30-50 cm, stanowiła ciemnobrunatna ziemia orna. Pod nią występował calec w postaci jasnego, prawie białego piasku drobnoziarnistego, niekiedy jasnoszarego, silnie zbitego piasku z pojedynczymi rdzawymi wtrętami lub jasnobrązowa glina. Miejscami miała ona barwę brązowo-rdzawą. W partii stanowiska położonej bardziej na zachód sytuacja stratygraficzna była jeszcze mniej skomplikowana, gdyż od powierzchni aż do spągu odkrytego terenu występowała jasnobrązowa spiaszczona ziemia. W południowej części badanego terenu stwierdzono liczne nowożytnie wkopy.

W trakcie prac odsłonięto łącznie 34 obiekty: paleniska, relikty zabudowy mieszkalnej, mało charakterystyczne zaciemnienia. Niektóre z nich zostały uszkodzone przez orkę, wkopy.

Jednym z bardziej interesujących był obiekt 21. Jego wymiary to 190 x 255 cm. Kształt zaciemnienia był zbliżony do prostokąta zorientowanego dłuższą osią na kierunku wschód-zachód. W części północno-zachodniej obiektu wystąpiła intensywnie czarna ziemia przemieszana z węglami drzewnymi. Pozostałe jego partie stanowiła ciemnoszara zbita warstwa. Przekrój jamy przybrał kształt wanny, z prawie płaskim dnem i łagodnie zarysowanymi, łukowatymi ściankami. Maksymalna głębokość obiektu wynosiła 32 cm. W wypełnisku jamy znaleziono bardzo liczne, drobne ułamki wczesnośredniowiecznych naczyń gli-